

Nr 378

Av herr Rimmerfors och fröken Vinge, om ändrad ordning för utfärdande av röstlängdsutdrag.

Enligt § 36, mom. 2, kommunal vallag och § 71, mom. 2, lag om val till riksdagen utfärdas röstlängdsutdrag på landet av valnämndens ordförande eller dennes suppleant och i stad av den magistraten därtill förordnar. I stad utan magistrat åligger det den för hela staden utsedda valnämnden att handha denna angelägenhet.

I såväl magistratsstäder som fögderistäder är utfärdandet av röstlängdsutdrag centraliserat. En eller flera personer i magistraten eller stadens förvaltning förordnas att utfärda utdrag. De har på grund av sin tjänstgöring lätt att stå allmänheten till tjänst, vilket är av särskild betydelse de sista dagarna före valdagen. Många röstberättigade — kanske flertalet — sänder mycket sent in sina ansökningar. En magistrat eller ett kommunalkontor med ordinarie expeditionstid åtskilliga timmar varje dag har lättare att snabbt handlägga ansökningar om röstlängdsutdrag än en privatperson, som ofta endast är anträffbar på kvällarna.

Olägenheterna av det nuvarande systemet påpekades i två likalydande motioner vid 1950 års riksdag (I: 193 och II: 233). I dessa motioner framhölls bland annat följande. »I landskommuner som omfattar flera valdistrikt, händer det ej sällan, att en väljare sänder sin ansökan om röstlängdsutdrag till ordföranden i något annat valdistrikt än det, där han är upptagen i röstlängden. Med den långsamma postgång, som ofta är rådande i dessa kommuner, kan det lätt inträffa att expedieringen fördröjes åtskilliga dagar, i synnerhet som åtskilliga av valnämndsordförandena torde vara upptagna av förvärvsarbete om dagarna och sålunda endast kunna ägna sig åt valärenden på sin fritid. Särskilt i kommuner med livlig omflyttning är det ofta svårare för valnämndsordföranden än för exempelvis en befattningshavare vid det kommunalkontor, som alltid torde finnas i en sådan kommun, att konstatera rätt hemvist för en person med ofullständig ansökan och att expediera utdraget i tid, även om det begärts endast några få dagar före valet. I vissa kommuner skulle det därför vara till fördel för allmänheten, om utfärdandet av röstlängdsutdrag kunde anförtros åt annan person än de olika valnämndsordförandena. Avgörandet torde böra träffas av vederbörande länsstyrelse på förslag av det organ, som utövar kommunens beslutanderätt.»

Motionerna bifölls såtillvida, att riksdagen beslöt sådana ändringar i vallagarna att rätt att utfärda röstlängdsutdrag skall tillkomma ej blott val-

nämndens ordförande utan även dennes suppleant. Erfarenheterna visar emellertid redan, att den år 1950 beslutade reformen var otillräcklig.

Låt oss ta ett exempel. I en av Stockholms förortskommuner, en köping, finns det 14 valdistrikt. Ordföranden och dennes suppleant i resp. distrikt har alltså att utfärda röstlängdsutdrag. Antalet ansökningar är som i alla kommuner med rörlig befolkning mycket stort. I köpingen finns ett väl skött kommunalkontor, som mycket väl på ett betryggande sätt skulle kunna ta hand om röstlängderna veckorna före valet och utfärda röstlängdsutdrag. Någon möjlighet att genomföra en sådan centralisering finns för närvarande inte. I närliggande städer, som i bebyggelse- och befolkningshänseende har samma karaktär som köpingen, skötes däremot angelägenheterna givetvis av valnämnden, som förordnar en eller flera personer på kommunalkontoret att utfärda röstlängdsutdrag.

Vi är väl medvetna om att behovet av den av oss föreslagna reformen endast gör sig gällande i de största landskommunerna och köpingarna. Vi är också övertygade om att valnämndens ordförande och dennes suppleant i de flesta fall på ett omsorgsfullt sätt behandlar även denna del av sina åligganden. Men vi anser dock, att vallagarna bör ändras så, att utfärdandet av röstlängdsutdrag kan centraliseras även i andra kommuner än städer, i de fall då de kommunala myndigheterna finner skäl därtill föreligga. I likhet med 1950 års motionärer anser vi den rätta gången vara, att länsstyrelserna på förslag av vederbörande kommunala organ får möjlighet att förordna annan person än valnämndens ordförande och dennes suppleant att utfärda röstlängdsutdrag. Givetvis förutsätter vi därvid en sådan centralisering av verksamheten, att väljaren skall kunna vända sig till en sådan utfärdare av röstlängdsutdrag, oberoende av vilket valdistrikt han tillhör.

Under hänvisning till det anförda föreslås,

att riksdagen måtte besluta att även för annan kommun än stad skall på därom gjord framställning kunna utses särskild eller särskilda personer att utfärda röstlängdsutdrag av sådant slag som avses i kommunal vallag och lag om val till riksdagen, samt

att utskottet måtte utarbeta härför erforderlig lagtext.

Stockholm den 26 januari 1955

Einar Rimmerfors

Margit Vinge